

**ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้**
**Academic Leadership of School Administrators in Bangkok Office of
Learning Encouragement, South Bangkok Group**

สิทธิชัย ภู่วงษ์^{1*} และสุกัญญา สุदारารัตน์²

Sittichai Phuwong^{1*} and Sukanya Sudararat²

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

¹Educational Administration Program, Faculty of Education, Rajapruk University

²คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง

²Faculty of Education, Muban Chombueng Rajabhat University

Received: May 17, 2026 / Revised: May 29, 2026 / Accepted: June 2, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ และ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งและประสบการณ์ทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู จำนวน 97 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ .67-1.00 และความเที่ยงเท่ากับ .98 วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่ t-test Independent การวิเคราะห์ค่าแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และ ทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วย LSD

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้

*Corresponding Author

E-mail: Joespoto.dole@gmail.com

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the academic leadership of school administrators in Bangkok Office of Learning Encouragement, South Bangkok Group and 2) to compare the opinions of teachers on the academic leadership of school administrators in Bangkok Office of Learning Encouragement, South Bangkok Group, classifier by gender, age, education level, position, and work experience. The sample consisted of 97 teachers. The research instrument was a questionnaire with a content validity, IOC values, between .67-1.00 and a reliability value of .98. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA, and LSD.

The research results were as follows: 1) the academic leadership of school administrators in Bangkok Office of Learning Encouragement, South Bangkok Group, was at a high level in overall, when considering each aspect , two aspects were at the highest level with the highest mean : Administration of student quality development, followed by Administration of educational quality assessment. The four aspects left were at a high level, ranking from the highest to lowest mean: Administration of learning management, Supervision administration, Research administration, and Curriculum administration and 2) the opinions of teachers on the academic leadership of school administrators in Bangkok Office of Learning Encouragement, South Bangkok Group, classified by age, and position were statistically significant at a level of .05 and .01 in overall, while the differential gender, and education level were not different in overall.

Keywords: Academic Leadership, School Administrators, Bangkok Office of Learning Encouragement, South Bangkok Group

บทนำ

กรมส่งเสริมการเรียนรู้ มีวิสัยทัศน์ คือ ประชาชนได้รับการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ พร้อมเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีพันธกิจ คือ จัด ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต การ

เรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง และการเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิ ตามระดับที่มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้ และยกระดับการศึกษาของประชาชน ให้สามารถปรับตัวในการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม และมีสมรรถนะพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ ผลิตและพัฒนาหลักสูตร โปรแกรมการเรียนรู้ สื่อ และนวัตกรรมการเรียนรู้ วิธีการจัดการกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ที่มีคุณภาพ และมาตรฐานสอดคล้องกับรูปแบบการจักการเรียนรู้ และสภาพการณ์การพัฒนาของประเทศ ส่งเสริม การนำเทคโนโลยีดิจิทัลและนวัตกรรมที่ทันสมัยมาใช้ในการจัดและส่งเสริมการเรียนรู้ให้ประชาชน สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ และทุกเวลา สร้างและประสานความร่วมมือเชิงรุกกับภาคีเครือข่ายให้เข้ามามี ส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ มีสิ่งอำนวยความสะดวก และแหล่งเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียน สามารถเข้าถึงการเรียนรู้ได้ทุกรูปแบบ ทุกที่และทุกเวลา พัฒนาระบบบริหารจัดการภายในองค์กรให้มีความทันสมัย โดยยึดหลักธรรมาภิบาล เพื่อการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ พัฒนาและยกระดับ ศักยภาพบุคลากรทุกประเภท ทุกระดับ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน และการส่งเสริมการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ มีจุดเน้นในการดำเนินงาน คือ การสร้างโอกาสในการเข้าถึงการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและ เท่าเทียม การจัดทำระบบหรือแพลตฟอร์มการเรียนรู้ (Digital Learning Platform) รวมทั้งแอปพลิเคชัน หรือสื่อดิจิทัลที่มีคุณภาพครบวงจร เพื่อการเรียนรู้ในช่องทางเรียนรู้รูปแบบต่าง ๆ ทั้ง Online On-side และ On-air ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ทุกที่ ทุกเวลา (Anywhere Anytime) และการพัฒนาระบบ เทียบระดับการศึกษา เทียบเคียงหรือเทียบโอนผลการเรียน ทักษะ ความรู้ ประสบการณ์ และสมรรถนะ ให้มีมาตรฐานเชื่อมโยงกับการศึกษา และการเรียนรู้ทุกรูปแบบ เพื่อใช้ประโยชน์ในการเข้าศึกษา การ สะสมความรู้หรือการรับรองคุณวุฒิระดับการศึกษาต่างสถานศึกษาหรือต่างระบบได้ การยกระดับการ จัดการเรียนรู้ พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร โปรแกรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และวิธีการจัดการเรียนรู้ ที่มีคุณภาพและมาตรฐาน เหมาะสมและเป็นไปตามสภาพความต้องการและความถนัด สอดคล้องกับ สภาพการณ์ของประเทศ ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยมุ่งพัฒนาประชาชนทุกช่วงวัย ให้มีทักษะที่ เหมาะสม และจำเป็นต่อการดำรงชีวิต จบแล้วมีงานทำ สอดคล้องกับความต้องการตลาดแรงงาน จัด ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้แบบ STEM Education (วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิศวกรรมศาสตร์ และคณิตศาสตร์) ให้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) ทั้งในสถานศึกษา และแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ จัดให้มีระบบแนะแนวทางสำหรับผู้เรียน (Coaching) วางแผนทางเลือกทางการศึกษา การเรียนรู้ที่หลากหลาย ให้กับผู้เรียนกลุ่มเป้าหมายพิเศษ และกลุ่มเปราะบาง ในการเข้าถึงการศึกษา การเรียนรู้ การฝึกอาชีพอย่างเท่าเทียม เพื่อให้ผู้เรียนได้ ค้นพบแนวทางการเรียน และเป้าหมายชีวิตที่ตนเองชอบ รวมทั้งการดูแล ฝักระวัง แก้ไขปัญหาสุขภาวะ ทางจิตของผู้เรียน เพื่อให้สามารถอยู่ในสถานศึกษาได้อย่างมีความสุข การส่งเสริมและสนับสนุนการ

สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาระบบการส่งเสริมให้ประชาชนมีนิสัยรักการเรียนรู้ มีกระบวนการทางสังคมที่ส่งเสริมให้บุคคล กลุ่มคน ชุมชนเกิดการเรียนรู้และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมการสร้างสภาพแวดล้อมของชุมชน ท้องถิ่น สังคม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และสนับสนุนการสร้างกลไกการขับเคลื่อนชุมชนในการปลูกฝัง พัฒนาทักษะการเรียนรู้ของประชาชน การพัฒนาระบบการบริหารจัดการ และการบริการภาครัฐ จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศของผู้เรียนเป็นรายบุคคล โดยการสำรวจข้อมูลครัวเรือน (ปีหกหมุด) เกี่ยวกับสถานภาพการศึกษาและความต้องการในการเรียนรู้ จัดเก็บข้อมูลเพื่อใช้ในการแก้ปัญหา เด็กตกหล่น และออกกลางคัน ติดตามและส่งต่อไปยังสถานศึกษาในระดับที่สูงขึ้น รวมทั้งเป็นข้อมูลใช้ประกอบในการส่งเสริมการเรียนรู้ให้กับกลุ่มเป้าหมายและพัฒนาความพร้อมในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้

ภาวะผู้นำทางวิชาการถือว่ามีความสำคัญในการบริหารและการจัดการสถานศึกษา มีการกล่าวถึงความสำคัญของภาวะผู้นำทางการศึกษา ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (2553) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารนั้นสามารถสร้างผู้นำทางวิชาการและสามารถส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีภาวะผู้นำทางวิชาการได้ สมุทร ชำนาญ (2556) กล่าวว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะนำองค์การทางการศึกษาดำเนินการไปสู่การเปลี่ยนแปลงตามทิศทางที่ถูกต้อง ผู้นำทางวิชาการจึงเป็นหัวใจสำคัญในการนำองค์การทางการศึกษาจากที่กล่าวมาอาจสรุป ได้ว่าความสำคัญของภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ สร้างความตระหนัก แรงจูงใจ และส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา หรือให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง มีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพ พัฒนาการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนตามเป้าหมาย และนำองค์การทางการศึกษาดำเนินการไปสู่การเปลี่ยนแปลงตามทิศทางที่ถูกต้อง

ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับเขตปทุมวัน มีคะแนนเฉลี่ยผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านการศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non-Formal National Educational Test: N-NET) ครั้งที่ 2 ปีการศึกษา 2563 ในระดับประถมศึกษา 36.14 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 41.09 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย 34.00 คะแนนเฉลี่ย 3 ระดับ 37.08 ผลการประเมิน คือ ไม่ผ่านเป้าหมาย

จากสภาพความเป็นมาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ โดยเล็งเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการเพื่อสร้างความตระหนัก แรงจูงใจ และส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา หรือให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง มีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพ พัฒนาการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนตามเป้าหมาย และนำองค์การทางการศึกษาดำเนินการไปสู่การเปลี่ยนแปลงตามทิศทางที่ถูกต้อง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ จำแนกตาม เพศ อายุ วุฒิ การศึกษา ตำแหน่งและประสบการณ์ในการทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการวิจัยตามลำดับหัวข้อ ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ครูกลุ่มกรุงเทพใต้ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ ปีการศึกษา 2566 จำนวน 130 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูกลุ่มกรุงเทพใต้ สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ จำนวน 97 คน โดยใช้วิธีการสุ่มง่าย (Random Sampling) โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยตามตารางของ Krejcie และ Morgan (1970)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ วุฒิการศึกษา ตำแหน่งและประสบการณ์ทำงาน มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการงาน (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) เกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการที่ได้มาจากการสังเคราะห์ มีทั้งหมด 6 องค์ประกอบ คือ (1) การบริหารหลักสูตร (2) การบริหารการประเมินผลคุณภาพการศึกษา (3) การบริหารการจัดการเรียนรู้ (4) การบริหารการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (5) การบริหารการนิเทศการจัดการศึกษา และ (6) การบริหารการวิจัย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

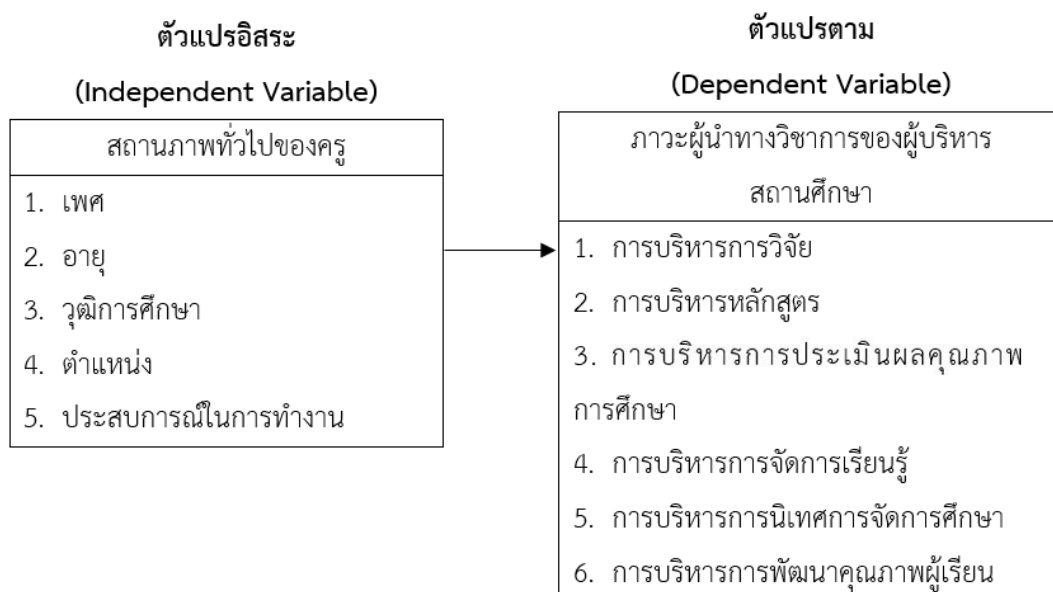
การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ

3.1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

3.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation S.D.)

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล วิเคราะห์โดย ค่าทดสอบค่าที (t-test) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีตัวแปรต้น 2 กลุ่ม และทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีตัวแปรต้นมีมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป เมื่อพบความแตกต่างจะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแบบ LSD (Least Significant Difference) และนำเสนอข้อมูลแบบตารางประกอบคำอธิบาย โดยกำหนดการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ (n = 97)

ด้านที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการ	$\bar{X}$	SD	แปลค่า	อันดับ
1	ด้านการบริหารการวิจัย	4.27	.81	มาก	5
2	ด้านการบริหารหลักสูตร	4.17	.91	มาก	6
3	ด้านการบริหารการประเมินผลคุณภาพการศึกษา	4.54	.59	มากที่สุด	2
4	ด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้	4.39	.66	มาก	3
5	ด้านการบริหารการนิเทศการจัดการศึกษา	4.36	.72	มาก	4
6	ด้านการบริหารการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	4.54	.56	มากที่สุด	1
ภาพรวม		4.38	.61	มาก	

จากตารางที่ 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ ในภาพรวมอยู่ในระดับ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการบริหารการพัฒนาคุณภาพ 2 ผู้เรียนอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือด้านการบริหารการประเมินผลคุณภาพการศึกษา ส่วนอีก 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับ ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการจัดการศึกษา ด้านการบริหารการวิจัย และด้านการบริหารหลักสูตร ตามลำดับ

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้จำแนกตามเพศ (n = 97)

ด้าน	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ชาย		หญิง		t	p-value
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1	ด้านการบริหารการวิจัย	4.28	.97	4.27	.67	.02	.99
2	ด้านการบริหารหลักสูตร	4.14	1.05	4.20	.80	-.26	.79

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของครูต่อภาวะ
ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำ
กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้จำแนกตามเพศ (ต่อ) (n = 97)

ด้าน	ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ชาย		หญิง		t	p-value
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
3	ด้านการบริหารการประเมินผลคุณภาพ การศึกษา	4.56	.62	4.52	.57	.29	.77
4	ด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้	4.41	.77	4.37	.57	.30	.77
5	ด้านการบริหารการนิเทศการจัด การศึกษา	4.40	.85	4.34	.62	.36	.72
6	ด้านการบริหารการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน	4.53	.56	4.54	.56	-.06	.95
รวม		4.39	.69	4.37	.55	.10	.92

จากตารางที่ พบว่า ครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร 2
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ โดยภาพรวม
และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของครูต่อภาวะ
ผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำ
กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้จำแนกตามวุฒิการศึกษา (n = 97)

ด้าน	ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ปริญญาตรี		สูงกว่า ปริญญาตรี		t	p-value
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1	ด้านการบริหารการวิจัย	4.40	.74	4.06	.88	1.96*	.05
2	ด้านการบริหารหลักสูตร	4.25	.96	4.03	.80	1.12	.26
3	ด้านการบริหารการประเมินผล คุณภาพการศึกษา	4.52	.62	4.57	.52	-.42	.68
4	ด้านการบริหารการจัดการเรียนรู้	4.43	.70	4.32	.58	.82	.40

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้จำแนกตามวุฒิการศึกษา (ต่อ) (n = 97)

ด้าน	ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี		t	p-value
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
5	ด้านการบริหารการนิเทศการ จัดการศึกษา	4.40	.69	4.30	.77	.65	.51
6	ด้านการบริหารการพัฒนา คุณภาพผู้เรียน	4.54	.58	4.53	.54	.15	.88
รวม		4.42	.64	4.30	.56	.93	.35

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

จากตารางที่ 3 พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการบริหารการวิจัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้จำแนกตามตำแหน่ง (n = 97)

ด้าน	ภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู		พนักงาน ราชการ		t	p-value
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1	ด้านการบริหารการวิจัย	4.08	.94	4.51	.52	-2.88**	.01
2	ด้านการบริหารหลักสูตร	4.01	.91	4.37	.88	-1.98*	.05
3	ด้านการบริหารการประเมินผล คุณภาพการศึกษา	4.67	.68	4.62	.44	-1.27	.21

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้จำแนกตามตำแหน่ง (n = 97)

ด้าน	ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	ข้าราชการครู		พนักงานราชการ		t	p-value
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
4	ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้	4.24	.76	4.57	.46	-2.50**	.01
5	ด้านการบริหารการนิเทศการจัดการศึกษา	4.21	.84	4.56	.48	-2.57**	.01
6	ด้านการบริหารการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	4.46	.65	4.64	.41	-1.64	.11
รวม		4.24	.70	4.55	.44	-2.57**	.01

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ พบว่า ครูที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของ 4 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ยกเว้นด้านการบริหารการประเมินผลคุณภาพการศึกษาและด้านการบริหารการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายค่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้จำแนกตามอายุ

ด้าน	ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	อายุ						F	P
		ต่ำกว่า ปี 30		31-40 ปี		ปีขึ้นไป 41			
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1	ด้านการบริหารการวิจัย	3.87	1.19	4.35	.83	4.36	.58	2.53	.09
2	ด้านการบริหารหลักสูตร	3.68	1.37	4.31	.77	4.24	.75	2.96	.06

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้จำแนกตามอายุ (ต่อ)

ด้าน	ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	อายุ						F	P
		ต่ำกว่า ปี 30		31-40 ปี		ปีขึ้นไป 41			
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
3	ด้านการบริหารการ ประเมินผลคุณภาพ การศึกษา	4.19	.93	4.62	.51	4.60	.45	3.62*	.03
4	ด้านการบริหารการจัดการ เรียนรู้	4.07	1.13	4.49	.52	4.43	.50	2.38	.10
5	ด้านการบริหารการนิเทศ การจัดการศึกษา	4.10	1.11	4.41	.55	4.43	.65	1.32	.27
6	ด้านการบริหารการพัฒนา คุณภาพผู้เรียน	4.34	.89	4.63	.52	4.54	.43	1.41	.25
รวม		4.04	1.03	4.47	.49	4.43	.47	3.06*	.05

จากตารางที่ 5 พบว่า ครูที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ ในภาพรวมและด้านการบริหารการประเมินผลคุณภาพการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.5

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้จำแนกตาม
ประสบการณ์ทำงาน (n = 97)

ข้อที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์ทำงาน						F	P
		ต่ำกว่า 5 ปี		6-10 ปี		ปีขึ้นไป 10			
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
1	ด้านการบริหารการวิจัย	4.12	.99	4.26	.761	4.37	.71	.86	.43

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้จำแนกตาม
ประสบการณ์ทำงาน (ต่อ) (n = 97)

ข้อที่	ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา	ประสบการณ์ทำงาน						F	P
		ต่ำกว่า 5 ปี		6-10ปี		ปีขึ้นไป 10			
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
2	ด้านการบริหารหลักสูตร	3.99	1.14	3.98	1.13	4.35	.59	2.04	.14
3	ด้านการบริหารการ ประเมินผลคุณภาพ การศึกษา	4.37	.785	4.50	.54	4.64	.44	1.99	.14
4	ด้านการบริหารการจัดการ เรียนรู้	4.22	.91	4.32	.63	4.51	.47	1.95	.15
5	ด้านการบริหารการนิเทศ การจัดการศึกษา	4.19	.89	4.31	.85	4.49	.52	1.70	.19
6	ด้านการบริหารการพัฒนา คุณภาพผู้เรียน	4.48	.75	4.57	.58	4.56	.42	.22	.80
รวม		4.23	.84	4.32	.56	4.49	.45	1.76	.18

จากตารางที่ 5 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทาง
วิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่ม
กรุงเทพใต้ ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำ
กรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ กรมส่งเสริมการ
เรียนรู้มีจุดเน้นการดำเนินงานด้านการส่งเสริมให้สถานศึกษาผลิตและพัฒนาหลักสูตร โปรแกรมการ
เรียนรู้ สื่อและนวัตกรรมการเรียนรู้ วิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ที่
มีคุณภาพและมาตรฐาน สอดคล้องกับงานวิจัยของนิตินา เสนาฤทธิ์ (2560) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำ
ทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัด

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราดโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ ที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูทุกเพศมีการรับรู้ และเข้าใจภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ได้เท่า ๆ กัน ปัจจัยด้านการทำงานและสภาพแวดล้อมในสถานศึกษา ซึ่งมักจะส่งผลให้ครูมีมุมมองที่คล้ายคลึงกันเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โดยไม่ขึ้นกับเพศ สอดคล้องกับ Chelladurai และ Saleh (1980) ยังสนับสนุนว่า เพศไม่ใช่ตัวแปรสำคัญในการกำหนดความคิดเห็นเกี่ยวกับความเป็นผู้นำในองค์กรการศึกษา ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการบริหารการวิจัยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีจะเข้าใจภาวะผู้นำทางวิชาการมากกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาปริญญาตรี และครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีส่วนมากเป็นข้าราชการครู ซึ่งมีความชำนาญ ผ่านการอบรม และได้รับพัฒนาความรู้เกี่ยวกับงานวิชาการมากกว่า และครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่ามักจะมีประสบการณ์และความเข้าใจในกระบวนการวิจัยที่มากกว่า จึงมีความคาดหวังและความต้องการในการสนับสนุนการวิจัยจากผู้บริหารมากกว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่า ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Smith (2010) ที่ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาและการประเมินประสิทธิภาพการบริหารจัดการ พบว่าครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงมักจะมีผลการประเมินที่ซับซ้อนและมีมุมมองเชิงลึกกว่า ครูที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ โดยภาพรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 และตำแหน่งงานที่แตกต่างกันทำให้ครูมีมุมมองและประสบการณ์ที่แตกต่างกันต่อภาวะผู้นำ ครูที่มีตำแหน่งสูงขึ้น เช่น หัวหน้าฝ่ายหรือรองผู้อำนวยการ มักมีบทบาทในการตัดสินใจและมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ซึ่งทำให้พวกเขามองเห็นมิติของภาวะผู้นำที่ลึกซึ้งกว่าครูทั่วไป สอดคล้องกับ Mujis et al. (2011) ที่ศึกษาการรับรู้ภาวะผู้นำของครูในโรงเรียนในสหราชอาณาจักร พบว่าครูที่ดำรงตำแหน่งบริหารมีมุมมองต่อ

ภาวะผู้นำที่แตกต่างจากครูทั่วไปอย่างมีนัยสำคัญเนื่องจากความรับผิดชอบที่มากขึ้นในด้านการบริหารและการตัดสินใจ ครูที่มีประสบการณ์ทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ประจำกรุงเทพมหานคร กลุ่มกรุงเทพใต้ ในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมในการทำงานและนโยบายของสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดมุมมองของครูมากกว่าประสบการณ์การทำงาน เนื่องจากครูทุกคนไม่ว่าจะมีประสบการณ์มากหรือน้อย ต่างต้องปฏิบัติตามแนวทางการบริหารและนโยบายของผู้บริหารอย่างเคร่งครัด ซึ่งทำให้เกิดการรับรู้และความคิดเห็นที่คล้ายคลึงกันในหมู่ครู

องค์ความรู้ที่ได้จากการศึกษา

ภาวะผู้นำทางวิชาการ คือ พฤติกรรมการบริหารจัดการอย่างสร้างสรรค์ของผู้บริหารในสถานศึกษา เพื่อชี้นำ โน้มน้าว จูงใจ ให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ได้เข้าใจและตระหนักถึงเป้าหมาย จุดมุ่งหมาย หรือวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษา ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร ให้ประสานงาน ปรับปรุงงานด้านวิชาการ ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ และการจัดการเรียนการสอน การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ การส่งเสริมวิชาการ และการส่งเสริมวิชาชีพ และการสังเคราะห์องค์ประกอบของภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวคิดจากนักวิชาการหลายท่าน ได้องค์ประกอบ 6 ด้าน ดังนี้ 1) การบริหารการวิจัย 2) การบริหารหลักสูตร 3) การบริหารการประเมินผลคุณภาพการศึกษา 4) การบริหารการจัดการเรียนรู้ 5) การบริหารการนิเทศการจัดการศึกษา และ 6) การบริหารการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

บรรณานุกรม

- นิตินิภา เสนาฤทธิ์. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของครูโรงเรียนในศูนย์ เครือข่ายเกาะช้าง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด [วิทยานิพนธ์ปริญญาโท]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กรมส่งเสริมการเรียนรู้. (2566, 8 พฤศจิกายน). ประกาศกรมส่งเสริมการเรียนรู้ เรื่อง จุดเน้นการดำเนินงานกรมส่งเสริมการเรียนรู้ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567.
- พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2547). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 121 ตอนพิเศษ 79 ก. หน้า 51.

- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (องค์การมหาชน). (2564). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติ ด้านการศึกษานอกโรงเรียน (N-NET). สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. <https://www.niets.or.th/th/>
- สมุทร ชำนาญ. (2556). ภาวะผู้นำทางการศึกษา ทฤษฎี และปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). พี.เอส. การพิมพ์.
- Chelladurai, P., & Saleh, S. D. (1980). Dimensions of leader behavior in sports: Development of a leadership scale. *Journal of Sport Psychology*, 2(1), 35-45.
- Krejcie, R .V .& Morgan, D .W) .1970 .(*Determining Sample Size for Research Activities* . Educational and Psychological Measurement.
- Muijs, D., Harris, A., Chapman, C., Stoll, L., & Russ, J. (2011). Improving schools in socioeconomically disadvantaged areas–A review of research evidence. *School Effectiveness and School Improvement*, 15(2), 149-175.
- Zacko, S., & Jeffery D. (2010). Creative Leadership: Welcome to the 21st century more. *Academic Exchange Quarterly*, 14(14), 8-9